

Svar på fullmäktigemotion 7/2022: Istandsättning av Kyrksläotts sjöar samt kustvatten och strömmande vatten (fge)

Kommunstyrelsen 16.10.2023 § 333

472/10.03.01.03/2022

Beredare	Miljöchef Anu Hynninen, miljöinspektör Elina Röman, fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi , tfn 09 29671 (växel)
Beslutsförslag	Kommundirektör Virpi Sailas Kommunstyrelsen beslutar föreslå kommunfullmäktige nedanstående redogörelse som svar på fullmäktigemotion nr 7/2022 och föreslå att kommunfullmäktige anser att svaret är tillräckligt och motionen slutbehandlad: – Ett resultatrikt vattenvårdsarbete förutsätter omfattande planering, granskning som utgår ifrån avrinningsområdena och fleråriga åtgärder. I Kyrksläotts kommun har man i nuläget inte reserverat extra resurser för koordinering av vattenvårdsarbete som täcker hela kommunen, rapportering, kommunikation och rådgivning om ansökan om finansiering eller projekt, och å andra sidan har den här typen av arbete inte bestämts som en lagstadgad uppgift för kommunen. Kommunen eller någon av dess enskilda arbetstagare saknar den expertis som behövs för koordinering av högklassiga och kostnadseffektiva vattenvårdsprojekt (hyrdologi, fiskbestånd, vattennatur, geoinformation, upphandlingar, kompetens i jordbyggnad och teknisk kompetens, ansökan om finansiering, rapportering). Den nuvarande verksamhetsmodellen som i huvudsak baserar sig på fleråriga projekt över kommungränserna har konstaterats vara bra och kostnadseffektiv, och det finns ingen orsak att ändra den. – För att möjliggöra långsiktigt vattenvårdsarbete förbinder sig kommunen till istandsättning av sjöarna och strömvattnen i Veikkola genom att reservera de anslag som behövs (50 000 €/år) för åren 2024–2028. Utan långsiktig förbindelse kan man inte genomföra istandsättning av vattendrag på bästa möjliga sätt. – Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) ombes att i fortsättningen ge en koncis årsrapport som innehåller uppgifter om de åtgärder som vidtagits i olika vattenvårdsprojekt i kommunens område. – Kommunen uppmanar lokala aktörer att aktivt söka miljövårdsbidrag särskilt för vattenvårdsarbetet.
Behandling	Miljöchef Anu Hynninen presenterade ärendet vid sammanträdet. Hon avlägsnade sig från sammanträdet efter behandlingen av denna paragraf kl. 16.45.
Beslut	Kommunstyrelsen beslutade enhälligt enligt förslaget.
Beslutshistoria	
Byggnads- och miljönämnden	26.09.2023 § 121
Beredare	Miljöchef Anu Hynninen, miljöinspektör Elina Röman, fornamn.efternamn@kirkkonummi.fi , tfn 09 29671 (växel)
Beslutsförslag	Miljöchef Anu Hynninen

Byggnads- och miljönämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen och vidare kommunfullmäktige följande svar på fullmäktigemotionen 7/2022: Istandsättning av Kyrksläotts sjöar samt kustvatten och strömmande vatten.

– Ett resultatrikt vattenvårdsarbete förutsätter omfattande planering, granskning som utgår ifrån avrinningsområdena och fleråriga åtgärder. I Kyrksläotts kommun har man i nuläget inte reserverat extra resurser för koordinering av vattenvårdsarbete som täcker hela kommunen, rapportering, kommunikation och rådgivning om ansökan om finansiering eller projekt, och å andra sidan har den här typen av arbete inte bestämts som en lagstadgad uppgift för kommunen. Kommunen eller någon av dess enskilda arbetstagare saknar den expertis som behövs för koordinering av högklassiga och kostnadseffektiva vattenvårdsprojekt (hyrdologi, fiskbestånd, vattennatur, geoinformation, upphandlingar, kompetens i jordbyggnad och teknisk kompetens, ansökan om finansiering, rapportering). Den nuvarande verksamhetsmodellen som i huvudsak baserar sig på fleråriga projekt över kommungränserna har konstaterats vara bra och kostnadseffektiv, och det finns ingen orsak att ändra den.

– För att möjliggöra långsiktigt vattenvårdsarbete förbinder sig kommunen till istandsättning av sjöarna och strömvattnen i Veikkola genom att reservera de anslag som behövs (50 000 €/år) för åren 2024–2028. Utan långsiktig förbindelse kan man inte genomföra istandsättning av vattendrag på bästa möjliga sätt.

– Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) ombes att i fortsättningen ge en koncis årsrapport som innehåller uppgifter om de åtgärder som vidtagits i olika vattenvårdsprojekt i kommunens område.

– Kommunen uppmanar lokala aktörer att aktivt söka miljövårdsbidrag särskilt för vattenvårdsarbetet.

Behandling Föredraganden bifogade vid sammanträdet fullmäktigemotionen för istandsättning av Kyrksläotts sjöar samt kustvatten och strömmande vatten som bilaga till paragrafen.

Beslut Byggnads- och miljönämnden beslutade enligt beslutsförslaget.

Redogörelse **Lagstiftningsbakgrund**

Lagen om kommunernas miljöförvaltning (64/1986) förpliktar kommunen till att på sitt område övervaka och främja miljövärden så att man genom att skydda, vårda och utveckla naturen och den övriga miljön för kommuninvånarna tryggar en sund, trivsamt och stimulerande samt naturekonomiskt hållbar livsmiljö (LKMF 3 §). Kommunen ska för sin del bidra till planeringen och utvecklandet av miljövärden, ge handledning, rådgivning, utlåtanden, ge akt på miljösituationen och bidra till skötseln av information, upplysning och utbildning i frågor som gäller miljövärden (LKMF 6 §).

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) förpliktar den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen att inom sitt vattenförvaltningsområde karakterisera vattnen, utreda den mänskliga verksamhetens inverkan på vattnen, ordna övervakningen av vattnen och bereda förvaltningsplanen och åtgärdsprogrammet. Den regionala vattenförvaltningsplanen och åtgärdsprogrammet ses över vart sjätte år (19 § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen). Vattenvårdens allmänna mål är att åars, sjöars, kustvattnens och grundvattnens status är

god och att hindra att vattnens status försämrans (1 § i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen).

Statsrådet godkände 16.12.2021 vattenförvaltningsplanerna och havsförvaltningsplanen för åren 2022–2027. I vattenförvaltningsplanerna och åtgärdsprogrammen som kompletterar dem presenteras information om vattnens status och faktorer som påverkar dem samt behövliga åtgärder genom vilka man har för avsikt att uppnå och upprätthålla vattnens goda status. Åtgärdsprogrammen konkretiserar fullföljandet av planerna också på lokal nivå. Ansvariga instanser för fullföljandet av åtgärderna är ministerierna, NTM-centralerna, kommunerna, kommunernas vattenverk, företag, invånare och andra lokala aktörer. För att vattenvårdsmålen ska uppnås ska alla aktörer satsa på vattenvårdsarbetet.

Kyrksläotts kommuns vattenvårdsarbete

Åtgärdsprogrammet för Nylands vattenvård genomförs av enheten och i samarbetsprojekt över kommungränserna. Målen i Nylands åtgärdsprogram för vattenvård har beaktats i anslagen som reserverats för sakkunnigtjänster och i grunderna för fördelning av miljövårdens bidrag.

Kyrksläotts kommun understöder lokala aktörers vattenvårdsarbete genom att årligen bevilja registrerade, allmännyttiga föreningar som inte eftersträvar vinst 30 000 € i miljövårdsbidrag.

Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) har tillsammans med kommunmedlemmarna gjort upp långsiktiga planer och vattendragsvisioner för specifika vattenområden för att påbörja iståndsättningen av vattendragen. Tillsammans med kommunerna har man också bildat en strategisk avsikt att förbättra tillståndet i Östersjöns kustvatten. Kyrksläotts kommun har förbundit sig i två olika visioner: Västra Nylands kustvattenvision 2050 (2022–2028) och En livskraftig och hinderfri Sjundeå å 2030 (2019–2024).

Man har som en del av Västra Nylands kustvattenvision i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 28.2.2022 § 16 förbundit sig till långsiktig iståndsättning av Estbyåns vattendrag. Årligen anvisas ett anslag om 30 000 euro för iståndsättning. Specifierade åtgärdsplaner uppgörs för Estbyåns avrinningsområde. På basis av dem kan kommunen och andra aktörer vidta åtgärder i olika delar av vattendraget. År 2023 har man inlett uppgörandet av den specificerade iståndsättningsplanen för Jolkbyån genom att inventera eventuella vattenhushållningsobjekt med hjälp av granskningar av geoinformation och terrängkartläggningar. Under projektet har man bland annat följt upp kvaliteten av strömvattnen och havsvattnet, kartlagt fiskbeståndet i Tavastfjärden och gjort upp en iståndsättningsplan för Tavastfjärden.

Kommunen har förbundit sig till visionen En livskraftig och hinderfri Sjundeå å 2030 genom att ingå ett sexårigt samarbetsavtal med kommunerna kring Sjundeå ås vattendragsområde och LUVY. I projektet har man bl.a. gjort upp iståndsättningsplaner för Heparis och Petäjärvi, genomfört iståndsättningar (bl.a. Heparis våtmark, intensivt fiske), hållit möten för allmänheten, gett häststallsrådgivning, undersökt fiskbestånden i området och följt upp vattenkvaliteten och effektiviteten av åtgärderna. I åtgärderna år 2023 ingår bl.a. intensivt fiske, ett åkerrensmöte och uppföljning av vattenkvaliteten. Dessutom bereds iståndsättningsplanen för Stora Lonoks, Heparis bottendammsprojekt och våtmarksplanen för Alhonsuo.

Ett anslag om 30 000 euro har årligen reserverats för iståndsättning av sjöarna i Veikkola. På grund av avloppsläckaget år 2022 anvisade Kyrksläotts vatten dessutom ett bidrag av engångskaraktär om 30 000 euro för projektet. Något långvarigt avtal om fortsättning på iståndsättningsarbetet har inte ingåtts. Iståndsättningsplaner som styr planeringen av åtgärderna har gjorts upp för sjöarna i Veikkola. På området har man gjort bl.a. undersökningar av dagvattnet, fiskbeståndet och vattenkvaliteten i sjöarna, iståndsättningar av Lamminoja, utrett förhållandet mellan intern och extern belastning, berett en dagvattenutredning och byggande av en dagvattenvåtmark, genomfört intensivt fiske, gett lantgårdar råd, ordnat avloppsvattenrådgivning och hållit möten för allmänheten.

Kommunen deltar i glesbygdsavloppsvattenprojektet som finansieras av kommunerna i Västra Nyland och LUVY och till vilket ett anslag om 20 000 euro anvisas årligen. I projektet ger man invånarna per telefon, per e-post och på fastighetsbesök råd i frågor som gäller behandling av avloppsvatten. Åren 2014–2022 har man i kommunen erbjudit sammanlagt 1 516 fastigheter fastighetsspecifik rådgivning.

I kommunen finns det också andra projektaktörer. I projektet Rankku, som organiseras av WWF, planeras för närvarande en fåra i två plan och en våtmark vid Hemträsket. Vattenvårdslösningarna för Tollträskets område är under planering.

Kustvattens iståndsättningsnätverk, som koordineras av NTM-centralen, är ett nätverk som består av aktörer i Egentliga Finland, Nyland och Satakunta och som syftar till att främja förbättring av tillståndet i kustvattnen. I nätverket delar man erfarenheter av god praxis och erbjuder områdets aktörer expertstöd och ömsesidigt stöd. I projektet har man utarbetat en iståndsättningsplan för bl.a. Harasatsviken och Bockfjärden.

Miljöchefen deltar i de visioner som koordineras av LUVY, vattendragsprojektet för Veikkola samt andra vattenvårdsprojekt i kommunen, så som styrgrupperna för Kustvattens iståndsättningsnätverk, Västra Nylands glesbygdsvattenprojekt och projektet för iståndsättning av livsmiljön på Västra Nylands kust (RANKKU).

Kommunen har låtit göra flera utredningar och iståndsättningsplaner som stöder vattenvård, så som Kyrksläotts småvattenutredning (2016 och 2018), elprovfiske i Mankåns och Estbyåns vattendrag (2019), utredningen om diffus belastning av Låjärv och iståndsättningsplanen för Låjärv (2020), utredningen om Djupströms grundtillstånd (2012), iståndsättningsplanen för Djupström (2018), vårdfiske i Djupström (2019) och planen för iståndsättning av Lappböleträsket med tillhörande utredningar (2023–2024). Vattenkvaliteten i sjöarna och havsområdet kontrolleras vartannat år av kommunen. År 2023 genomförs provfiskena i Låjärv, och iståndsättningen av sjön inleds med Esbo år 2024. Kommunen förbrukar dessutom en betydande mängd resurser (arbetstid) för övervakningsuppgifter enligt lagen om vattentjänster (t.ex. ansökningar om befrielse, handledning, rådgivning) och avloppshantering på glesbygden, vilket för sin del påverkar tillståndet i kommunens vattendrag.

I kommunens område finns också flera andra aktörer som gör vattenvårdsarbete som frivilligarbete eller med bidrag från staten eller kommunen. Några av dessa aktörer är bl.a. Vårdförening för strömvatten rf (Virho), Pro Estbyån, Pro Morsfjärden, Sjäkulla fiskelag, Haapajärven

osakaskunta, Kylmälän kalastuskunta, Luoman kyläyhdistys, Tampajan-Särkijärven vesiensuojeluyhdistys och Lappböle fiskelag.

Vattenvårdsåtgärder som ska vidtas i Kyrksläotts kommuns område år 2023 är bland annat: havsuppföljningen av ytvatten (kommunen), kustuppföljningen av vattenkvaliteten (NTM), bottendjursundersökningar i Meiko (NTM), vattendragsprojektet i Veikkola (uppföljning av vattenkvaliteten i Perälänjärvi, Lamminjärvi och Kaljärvi, intensivt fiske i Kaljärvi, dagvattenåtgärder i Veikkola, LUVY), projektet Sjundeå å (Hepari, Petäjäjärvi och våtmarksuppföljningen i Hepari, intensivt fiske och förberedelse av bottendamm i Hepari, plan för istandsättning av Stora Lonoks, LUVY), syrsättning och slåtter av vattenväxter i Hepari (Kylmälä och Sjökulla samfälligheter), anläggningarnas obligatoriska kontroller (tillståndspliktiga anläggningar), provfiskena i Låjärvi (kommunen), restaurering av rinnande vatten (Virho) och slåtter av vattenväxter (Pro Estbyån ry) i Kvarnbyån och Jolkbyån, slåtter av vattenväxter i Blindsundet och Medvastundet (Kirkkonummen Kala- ja Metsämiehet ry och Pro Morsfjärden ry), istandsättningsplan för Lappböleträsket med tillhörande utredningar och kontroller (kommunen) och slåtter av vattenväxter i Lappböleträsket (Lappböle Fiskelag), planering av våtmarker och fåror i två plan vid Jolkbyån (LUVY och WWF), avloppsrådgivning på glesbygden i Ingels och Humaljärvi (LUVY, kommunen) och uppgifter enligt lagen om vattentjänster (kommunen). Dessutom håller man samarbetsmöten mellan de olika aktörerna och grannkommunerna, skriver rapporter och ordnar möten för allmänheten.

Västra Nylands vatten och miljö rf (LUVY) koordinerar numera majoriteten av projekten i kommunens område. LUVY:s organisation erbjuder expertis i olika delområden inom vattenvård för vattendragsprojekt (hydrologi, fiskbestånd, vattennatur, geoinformation, upphandlingar, kompetens i jordbyggnad och teknisk kompetens, ansökan om finansiering, rapportering), och dessutom har föreningen en långvarig erfarenhet av ansökan om utomstående finansiering från olika finansieringskällor samt projektrapportering. Utomstående finansiering söks i allmänhet för projekt över kommungränserna, eftersom det anses vara kostnadseffektivt och ändamålsenligt.

Kyrksläotts kommun ska i all sin verksamhet följa upphandlingslagen (lagen om offentlig upphandling och koncession, 1397/2016), och den kan inte ingå ramavtal med LUVY utan konkurrensutsättning enligt upphandlingslagen. Till följd av konkurrensutsättning av ett ramavtal skulle kommunen vara tvungen att förbinda sig till den vinnande aktören som inte nödvändigtvis är LUVY. Man skulle förlora verksamhetsmodellen för mellankommunala och långsiktiga visioner som koordineras av LUVY och som konstaterats vara bra.

Kommunfullmäktige 11.04.2022 § 37

Pro Kyrksläotts fullmäktige grupp lämnade följande motion vid kommunfullmäktiges sammanträde 11.4.2022:

”Vi undertecknade fullmäktigeledamöter ber att Kyrksläotts kommun anvisar tillräckliga anslag för istandsättning av Kyrksläotts sjöar, strömmande vatten och kustvatten. Vi ber också att kommunen organiserar istandsättningsverksamheten och uppföljningen av den på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt. Med anledning av den långsiktiga karaktären av istandsättningsverksamheten önskar vi att kommunen ingår ett tillräckligt långt ramavtal om istandsättning av vattendragen i vårt

område med den ansvariga sakkunnigorganisationen Västra Nylands vatten och miljö rf.

Av de pågående iståndsättningsprojekten ska resurseringen av vattendragsprojektet i Veikkola fort granskas på nytt på grund av att de åtgärder som vidtagits för att återställa det ekologiska tillståndet hos sjöarna i Veikkola inte är tillräckliga. Situationen särskilt i fråga om Kalljärvi har försvagats av avloppsläckaget den 23–24 februari, där cirka 670 kubikmeter orenat avloppsvatten rann ur Kyrksläotts vattens tryckavlopp som gått sönder genom Lamminpuro (f.d. Lamminoja) ut i Kalljärvi.

Det skulle vara bra att organisera iståndsättningen av vattendragen i Kyrkslätt till en helhet där redan pågående projekt, bl.a. vattendragsprojektet i Veikkola, projektet för iståndsättning av Sjundea å och planerna och projekten för iståndsättning av kustvatten, skulle kunna sammanställas under en regelbunden rapportering och koordinering, om vilken kommunstyrelsen och kommunfullmäktige regelbundet skulle få information och där resurseringen och organiseringen av dem regelbundet, t.ex. årligen, skulle kunna styras åt rätt håll. I Kyrkslätt finns det flera objekt som väntar på iståndsättning och om vilka det skulle vara bra att upprätthålla information och för vilka det skulle vara bra att anvisa anslag om kommunens ekonomiska läge tillåter detta. Sådana kommande iståndsättningsprojekt är bland annat Djupström, som är i flitig rekreativ användning och för vilken Västra Nylands vatten och miljö rf redan år 2018 utarbetat en iståndsättningsplan, Haapajärvi och Heparri samt Låjärvi vid gränsen mellan Kyrkslätt och Esbo. Eftersom objekten i iståndsättningsprojekten ofta är vattendrag som sträcker sig över flera kommuners område ska tillräckliga resurser anvisas för samarbete mellan kommunerna och koordineringen av projekten. Av iståndsättning av Mankbyåns avrinningsområde skulle man i samarbete med alla aktörer i området kunna få en så stor helhet att det till och med skulle kunna få internationell finansiering.”

Motionen undertecknades av: Antti Salonen, Antti Kilappa, Minna Hakapää, Noora Piili, Aku Leijala, Pekka M. Sinisalo, Matti Kaurila, Katja Ylisiurua, Josephine Frimodig, Ulf Kjerin, Tony Björk, Ville Salminen, Anna Sahiluoma, Antti Karkola, Martin Valtonen och Marjut Frantsi-Lankia.

Beslut

Kommunfullmäktige sänder motionen till kommunstyrelsen för beredning.